

OPINIE SEPARATĂ,

expusă în temeiul articolului 27 alin. (5) din Legea cu privire la Curtea Constituțională nr. 317 din 13 decembrie 1994 și al articolului 67 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502 din 16 iunie 1995

1. Prin Decizia nr. 3 din 30 ianuarie 2024 a fost declarată inadmisibilă sesizarea nr. 272a/2023 depusă de dl Gaik Vartanean, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, referitoare la verificarea constituționalității articolului 48 alin. (4) din Codul educației și a articolului II alineatele (2) – (9) din Legea nr. 257 din 17 august 2023.

2. În viziunea autorului sesizării, prevederile contestate contravin dreptului autorității publice locale de a-și gestiona în mod autonom bunurile sale, încălcând articolele 126 (*economia*) și 127 (*proprietatea*) din Constituție (a se vedea DCC nr. 3 din 30 ianuarie 2024, §§ 5-7).

3. În raport cu aceste critici de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a notat că, sub aparența unor critici noi, formulate prin prisma articolelor 126 și 127 din Constituție, argumentele autorului sesizării se referă la dreptul autorității publice locale de a-și gestiona bunurile, aspect care intră în câmpul de aplicare al principiului autonomiei locale garantat de articolul 109 (*principiile de bază ale administrării publice locale*) din Constituție. Reținând că prevederile în discuție au fost contestate anterior de același deputat, Curtea a menționat că în Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023 nu a putut identifica vreo problemă de constituționalitate referitoare la normele contestate prin prisma articolului 109 din Constituție. Curtea a considerat că sesizarea pune în discuție probleme similare care au fost soluționate prin Decizia nr. 178 din 12 decembrie 2023 și a declarat sesizarea inadmisibilă (a se vedea DCC nr. 3 din 30 ianuarie 2024, §§ 11-16).

4. Rețin faptul că la Decizia Curții Constituționale nr. 178 din 12 decembrie 2023 am formulat o opinie separată în care am constatat **incidența articolului 109 din Constituție atât sub aspect substanțial, cât și sub aspect procedural.**

5. În acest context, reiterez faptul că, potrivit articolului 109 din Constituție, administrația publică în unitățile administrativ-teritoriale se întemeiază pe **principiile autonomiei locale, descentralizării serviciilor publice, eligibilității autorităților administrației publice locale și consultării cetățenilor în problemele locale de interes deosebit.** Aceste principii trebuie interpretate în conformitate cu **Carta Europeană a Autonomiei Locale.** Autonomia privește atât **organizarea și funcționarea administrației publice locale, cât și gestiunea colectivităților pe care le reprezintă.** Acest articol stabilește principiile de bază ale administrării publice locale, inclusiv **dreptul și capacitatea efectivă a autorităților locale de a soluționa și de a gestiona o parte importantă a treburilor publice** în conformitate cu competențele stabilite de lege. **Constituția obligă statul să contribuie la dezvoltarea și la protejarea administrației publice locale, care este autonomă, în limitele competențelor sale. Autonomia locală presupune dreptul colectivităților de a-și realiza propriile interese legale, fără amestecul autorităților centrale** (a se vedea HCC nr. 27 din 14 septembrie 2021, §§ 22-23, 37-40; HCC nr. 19 din 31 octombrie 2023, §§ 42, 43, 45).

6. Normele contestate se referă la **conducătorul organului local de specialitate în domeniul învățământului.** Acest organ este **o subdiviziune a autorității administrației publice locale de nivelul al doilea,** creată de consiliile raionale/municipale, și are misiunea, *inter alia,* de a elabora și implementa politicile

educaționale locale specifice unității administrativ-teritoriale și de a gestiona instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal, special, extrașcolar de nivel raional/municipal.

7. Potrivit articolului 4 alineatele (3), (4) din Carta Europeană a Autonomiei Locale, **exercițiul responsabilităților publice trebuie**, de o manieră generală, **să revină**, de preferință, **acelor autorități care sunt cele mai apropiate de cetățeni. Competențele atribuite autorităților administrației publice locale trebuie să fie**, în mod normal, **depline și exclusive**.

8. Astfel, prevederile contestate, care stabilesc competența Ministerului Educației și Cercetării de a desemna interimatele funcțiilor de conducători ai organelor locale de specialitate în domeniul învățământului, privesc în mod direct autonomia locală, au impact asupra unui serviciu public descentralizat și, drept consecință, asupra competențelor atribuite autorităților publice locale. Acest fapt face **incident articolul 109 din Constituție**.

9. Așadar, în opinia mea, Curtea Constituțională trebuia **să declare sesizarea nr. 272a/2023 admisibilă** și, la etapa examinării fondului, **să verifice dacă normele contestate corespund articolului 109 din Constituție**.

Judecător al Curții Constituționale

Serghei ȚURCAN

30 ianuarie 2024